

Dit onderzoek gaat over de bijzondere strafuitsluitingsgrond, een vorm in de techniek van regel en uitzondering, als fenomeen in het Nederlandse strafrecht. Dit fenomeen kent verschillende materieelrechtelijke en formeelrechtelijke aspecten.

Op het eerste gezicht lijkt het duidelijk: er zijn de algemene strafuitsluitingsgronden zoals noodweer, ontoerekeningsvatbaarheid en overmacht en er zijn bijzondere strafuitsluitingsgronden. Bij de beantwoording van de vraag wat bijzondere strafuitsluitingsgronden zijn kan er wel eens verwarring ontstaan als ervan uitgegaan wordt dat ongeschreven strafuitsluitingsgronden zoals afwezigheid van alle schuld en ontbreken van de materiële wederrechtelijkheid te zien zijn als bijzondere strafuitsluitingsgronden.

Maar er is méér dan alleen die buitenwettelijke ongeschreven strafuitsluitingsgronden. In het Bijzonder Deel van het Wetboek van Strafrecht zijn namelijk bepalingen te vinden die eveneens als bijzondere strafuitsluitingsgrond te zien zijn. In deze studie wordt onderzocht hoe deze vorm van de bijzondere strafuitsluitingsgrond moet worden ingepast in de strafrechtsdogmatiek. Een vraag die nadrukkelijk aan de orde zal komen is de vraag of de bijzondere strafuitsluitingsgrond dezelfde functie als de algemene strafuitsluitingsgrond heeft. Het onderzoek is derhalve een beschouwing over de plaats van de bijzondere strafuitsluitingsgrond. De precieze positionering of, bescheidener, het bieden van een visie met betrekking tot de bijzondere strafuitsluitingsgrond te midden van algemene aspecten in het systeem van strafbaarheid staat in dit onderzoek centraal. Naast het strafrecht worden eveneens soortgelijke bepalingen in het bestuursrecht bekeken.